

מסורת הש"ס

(א) כלים פכ"ג מ"א ע"ש, (ב) נ"ל והאמוס וכן בכ"מ הטור כהן בנמ' ובכ"י ונמוס' אימוס כס' ז"ל במ"ס וכן בערוך א"תא אימוס במ"ס ור"א במשנה דכלים א, (ג) שם פכ"ז מ"ד] שבת קמא; ד (ר"ה כד: שבת עה. ע"ז ית. ודף מג:), (ה) עיי' רש"א בח"א, (ו) כס"א: שעתה'ן זה כחול כמחול קיסם של עץ או של כסף שחוצה'ן בתוכו, (ז) נ"ל מוספתא דכלים כ"ב פ"ג ה"ג, (ח) (ע' מוס' סוכה יב: ד"ה מהו דמימא וכו' מה שהשיגו אפרש"י דהכא), (ט) ויהא דהביא רש"י ממוספתא דזקא ולא מתנחם מפורש'ת בכלים פכ"ו מ"ד ומייתי לה הש"ס בשבת דף קמא: פלוגתא דר' אליעזר ותכמים ע"ש מנחם ליישנ', (י) [כלים כ"ב פ"ה ה"ב וע"ש], (י"א) [שבת דף סד: (ל) ווע"פ מוס' יבמות יג: ד"ה דלמר רתמנא],

גליון הש"ס

רש"י ר"ה לחלוץ תפיליו וכו' דקשריב שבת לאו וכו' תפילי: עיי' מג"א סי' שח ס"ק יא: שם ר"ה משקלות קטנה וכו' לחפזות בקור. עיי' כ"ב דף פ"ט ע"ב מוספות ד"ה ולא:

הגהות הב"ח

(א) גמ' דעמו מירשבת ודעת אמו נטרפה:

הגהות מוהר"ב רנשבורג

א רש"י ד"ה ולא חסרתי מרבותי וכו' ולקבל מהם חכמה אלא. מלת אלא נמחק וי"צ ז"ל אפי' ב] בא"ד יתרון חכמתי מהם אפי'. מלת אפילו נמחק וי"צ ז"ל אלא:

לעזי רש"י

פלוט"ה [פליוט"א]. כדור.

מוסף רש"י

אבל אתה למד להבין ולהורות. כלומר להבין מעשיות כמה הם מקולקלים ולהורות לצניץ לא תעשה קך וכן שזה הוא חק הגויס (דברים יח ט) ואז שמוכל לעמוד בהן ואם יעשה נבוא שקר לפניך שמצין שהוא מכסף (ושבת עה.).

הדרן עלך ארבע מיתות

ארבע מיתות פרק שביעי סנהדרין

והא' מילתא דלקיטת קשואין: ר"ע מר' יהושע גמר לה.
בממיה: **קינוף.** ארבעה עמודים וכילה פרוסה עליהם כדאמר' בסוכה (דף י.): **לחלוץ ספיליו.** של אציו ° דקסצר שבת לאו זמן תפילין הוא ואסור להניחן שמא ילא בהן לרשות הרצים: **שדעמו של אצא נטרפה.** וקרוצ הוא למות שאילו היתה דעתו מיושבת היה חולץ תפיליו: **איסור סקילה.** הדלקת הנר והטמנת חמין ועוסקין בדבר שאינו אלא איסור שבות דמניח תפילין בשבת אין כאן איסור מלאכה ואפילו ילא לרשות הרצים דהא דרך מלצוּס הוא ומכשיטין הוא לו בחול: **נרחוק ארבע אמות.** מפני הנדוי שזרכוהו במחלוקת תנורו של עכנאי בצצא מניעה (דף נט:): **שלו מהו.** במה תהא מיתתו: **שלך קשה משלך.** מפני שלבך פתוח כאולם ואילו שמשתני היית למד תורה הרבה: **נטל.** ר"א שתי זרועותיו: **שנגללין.** כשגוללין ספר תורה והכתב מכוסה כך תתעלם ומתכסה תורה שבלבי כשאמות לפי שלא שמשוני ולמדו ממני: **ולא חסרתי מרבותי**

כלכל המלקק מן היס. לפי חכמתם שהיתה גדולה אין למדיד עולה לחסרם ולקבל מהם חכמה א| אלא מעט כלכל המלקק מן היס. וכן תלמידי לא חסרוני ולא קבלו מחכמתי לחסר את יתרון חכמתי מהם ב| אפי' כמו שממסר המכחול בשפופרת בטבול אחד ט: **ולא חסרתי.** כלומר לא חסרתים מחכמתם ממנה שהיו מתחילה גדולים יותר ממני וגם עתה גדולים הם ממני לפי שלא למדתי מחכמתם כי אם מעט מהם: **שפופרת.** קנה שנותנין זה כחול. קיסם של עץ או של כסף שחוצין ממחול בתוכו^(א) ומטבולו ככחול ומוציאו: **בזהרה עזה.** בהלכות מראות נגעים: **בנטיעת קשואים.** הלכות מיני כשפים שעל ידיהם נתמלא כל השדה קשואים: **אמרו לו הכדור והאימוס וכו'.** כדור פלוט"ה מחופה עור ומלאה מתוכו למר של איל בדומק וכן אימוס שלהם של עור היה כעין מנגעל וממולא מתוכו שער ופיו תפור וכו' היו עושין המנגעלים כמו שעושין הרענעין שלנו בדפוס של עץ: **הקמיע.** של עור וממולא מתוכו ותלאהו צלואר לגוי: **משקולם קטנה.** כעין אונקיא שעושין מעופרת ומחפין אותה צעור כדי שלא תחסר אצל משקולת גדולה אין דרכה ° לחפזות צעור: **וזרור המרגלים.** תופרין המרגלית צעור ותולין אותו צלואר בזהמה לרפואה: **מהו.** לפי שנחלקו צאלו רבי אליעזר וחכמים בסדר טהרות (כלים פכ"א.)^(א) וחכמים אומרים אינן מקבלין טומאה לפי שכלי עור אין מקבל טומאה אלא אם כן יש לו בית קיבול דהא איתקש לשק והני הואיל וקבולן נעשים למלאותן מלוי בתוכו עולמית לא שמה קבול ט ורבי אליעזר אומר מקבל טומאה דבית קיבול העשוי למלאות שמה קבול ועוד נחלקו בכדור ובאימוס שנקרעו ונראה חלל שלהם דמודו רבנן דמקבלי טומאה דהא איכא בית קיבול ופליגי לענין טבילה שחכ"א מה שבתוכו חוץ ור' אליעזר אומר מה שבתוכו אינו חוץ דכולי חד כלי הוא ובשעת פטירתו היו רוצין לידע אם חזר צו ושאלוהו מה אתה אומר באתן שני המחלוקות אמר להם טמאים אפילו שלמים והטומאה נוגעת מבחוץ: **ועהרתן במה שהן.** כלומר אם נקרעו שחכמים מודים שמקבלין טומאה וחלוקין עלי לומר שהמלוי חוץ ועומד אני בדברי שהמלוי אינו חוץ שמטבילין כמות שהן: **מגעל שעל גבי אימוס מהו.** שאף צו נחלקו במוספתא^(א) דטהרות^(א) חכמים אומרין הואיל ואינו מחוסר מלאכה הנריכה אומן שהדיות יכול לסלקו מעל האימוס כבר שם כלי עליו ועמא ור"א מטרה שעדיין לא נגמרה מלאכתו: **הותר הנדר.** שזרכוהו: **צין קפרי ללוד.** שהיו נושאין את מטתו מקפרי ללוד: **פסח עליו צשורה.** שהיו עושין שזרה סביבות המטה להספד: **הרבה מעוט יש לי.** להחליף: **ואין לי שולחני להרלווס.** כלומר הרבה שאלות יש לי לשאלו ואין למי לשאלו: **היכי עמיד.** רבי אליעזר הכי שעשה מעשה בנטיעת קשואין: **להסלמ.** בזה ר"ע הוא דעבר ר' אליעזר:

הדרן עלך ארבע מיתות

סח.

- וּאֵלִישֶׁעַ רֹאֵה וְהוּא מַצְעֵק אָבִי אָבִי רִבְבִּי יִשְׂרָאֵל וּפְרָשִׁיו וְלֹא רָאָהוּ עוֹד וַיִּחַזַּק בְּבִגְדָיו וַיִּקְרַעֻם לְשָׁנִים קָרְעִים: מלכים ב ב יב
- כִּי אֵתָהּ בָּא אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר יִי אֱלֹהֶיךָ נָתַן לָךְ לֹא תִלְמַד לַעֲשׂוֹת כְּתוּעֵבֶת הַגּוֹיִם הָאֵלֶּם: דברים יח ט

לַחֲלוּץִין תְּפִילִין. פ"ה של ר' אליעזר אע"ג דלא היה ר"א זו ממקום אחד קרי ליה איסור שבות דכל ט שאסרו חכמים ללאות צו לרשות הרצים אסור ללאות צו לחצר וה"ה אפי' יושב במקום אי אסור: **היאך מניחין איסור סקי"ח.** משמע דמדליקין ואחר כך חוללין וקשה דצפרק במה מדליקין (שבת דף לה: ושם) משמע איפכא דתניא שלישיית להדליק את הנר דברי רבי נתן ר' יהודה אומר שלישיית לחלוץ תפילין ופ"ה הם ומדליק צרביעית ואין לומר ומדליק בשניה מדקאמר הם בחר הכי שניה להדליק כמאן לא כר' נתן ולא כרבי יהודה הנשיא וגם אין לומר שמדליק בשלישית וה"ק שלישיית אף לחלוץ תפילין ולעולם מדליק צרישא מדקאמר הם שלישיית להדליק ומוקי לה כרבי נתן ולא כרבי יהודה הנשיא ועוד קשה אטו הורקנוס לא ידע מנהגו וי"ל דודאי תפילין צרישא אלא שצאותה שעה אחרו להדליק מפני שהיו טרודין בחוליו ולכן היה גוער צו: **וזההרתן במה שהן.** פ"ה דנחלקו לענין טבילה צנקרעו אי חוץ מה שבתוכו או לא וביהדי לא אשכחן פלוגתא אלא צפ' כ"ג דכלים תנן הכדור והאימוס והקמיע ותפילין שנקרעו הנוגע בהן טמא במה שבתוכו טהור אלמא אין תוכו חשוב חיבור ותניא בתוספתא ר' יהושע צ"ק אומר משום ר' אליעזר אף מטבילין כמו שהן אלמא מדלא חיין בטבילה ש"מ דהוי חיבור: **ה"ה מכה בבשרו.** ומשום שרט לנפש (ויקרא יט) ליכא דמשום מורה קפציד כלאמר הרבה מעות יש לי ואין לי שולחני להרלוות^(א):

הדרן עלך ארבע מיתות

קשואין אמרתי דבר אחד נתמלאה כל השדה קשואין אמר לי רבי למדתי נטיעתן למדני עקירתן אמרתי דבר אחד נתקבצו כולן למקום אחד אמרו לו ^(א)הכדור ^(ב)והאימוס והקמיע וצרור המרגליות ומשקולת קטנה מהו אמר להן הן טמאין וזההרתן במה שהן ^(ג)מגעל שעל גבי האמוס מהו אמר להן הוא טהור ויצאה נשמתו במהרה עמד רבי יהושע על רגליו ואמר הותר הותר הנדר למוצאי שבת פגע בו רבי עקיבא מן קיסרי ללוד היה מכה בבשרו עד שדמו שותת לארץ פתח עליו בשורה ואמר יאבי אבי רכב ישראל ופרשיו הרבה מעות יש לי ואין לי שולחני להרצותן אלמא מרבי אליעזר גמרה מרבי אליעזר ולא סברה הדר גמרה מרבי יהושע ואסברה ניהליה היכי עביד הכי והאנן תנן העושה מעשה חייב להתלמד שאני ^(ד)דאמר מר ^(ה)לא תלמוד לעשות לעשות אי אתה למד אבל אתה למד להבין ולהורות:

הדרן עלך ארבע מיתות

אליעזר וחכמים בסדר טהרות (כלים פכ"א.)^(א) וחכמים אומרים אינן מקבלין טומאה לפי שכלי עור אין מקבל טומאה אלא אם כן יש לו בית קיבול דהא איתקש לשק והני הואיל וקבולן נעשים למלאותן מלוי בתוכו עולמית לא שמה קבול ט ורבי אליעזר אומר מקבל טומאה דבית קיבול העשוי למלאות שמה קבול ועוד נחלקו בכדור ובאימוס שנקרעו ונראה חלל שלהם דמודו רבנן דמקבלי טומאה דהא איכא בית קיבול ופליגי לענין טבילה שחכ"א מה שבתוכו חוץ ור' אליעזר אומר מה שבתוכו אינו חוץ דכולי חד כלי הוא ובשעת פטירתו היו רוצין לידע אם חזר צו ושאלוהו מה אתה אומר באתן שני המחלוקות אמר להם טמאים אפילו שלמים והטומאה נוגעת מבחוץ: **ועהרתן במה שהן.** כלומר אם נקרעו שחכמים מודים שמקבלין טומאה וחלוקין עלי לומר שהמלוי חוץ ועומד אני בדברי שהמלוי אינו חוץ שמטבילין כמות שהן: **מגעל שעל גבי אימוס מהו.** שאף צו נחלקו במוספתא^(א) דטהרות^(א) חכמים אומרין הואיל ואינו מחוסר מלאכה הנריכה אומן שהדיות יכול לסלקו מעל האימוס כבר שם כלי עליו ועמא ור"א מטרה שעדיין לא נגמרה מלאכתו: **הותר הנדר.** שזרכוהו: **צין קפרי ללוד.** שהיו נושאין את מטתו מקפרי ללוד: **פסח עליו צשורה.** שהיו עושין שזרה סביבות המטה להספד: **הרבה מעוט יש לי.** להחליף: **ואין לי שולחני להרלווס.** כלומר הרבה שאלות יש לי לשאלו ואין למי לשאלו: **היכי עמיד.** רבי אליעזר הכי שעשה מעשה בנטיעת קשואין: **להסלמ.** בזה ר"ע הוא דעבר ר' אליעזר: